

STANISŁAW SZADYKO
PORADNIK GRAMATYCZNY
WSPÓŁCZESNEGO JĘZYKA ROSYJSKIEGO
2005, Warszawa: Poltext, ss. 244

Każdy filolog, szczególnie młody, kompletując biblioteczkę, staje przed dylematem, jakie pozycje do niej wybrać. Jest rzeczą oczywistą, że chcielibyśmy zgromadzić zbiory jak najpełniejsze i jak najbardziej przydatne. Niestety, jest to niemożliwe zarówno ze względów finansowych, jak i z powodu ograniczonej pojemności każdej domowej biblioteki. Pozostaje więc szukać książek najciekawszych, najbardziej wartościowych.

Pozycja wskazana w tytule powinna – jak mi się wydaje – zainteresować zarówno rusycystów w ogóle, jak i rusycystów-dydaktyków, prowadzących zajęcia z praktycznej nauki języka rosyjskiego.

Niewątpliwym atutem omawianego poradnika jest to, że jego Autor, Polak, zwraca uwagę na różnice między językiem polskim i rosyjskim, kładąc tym samym duży nacisk na zniwelowanie niekorzystnej interferencji. Sam Autor tak o tym mówi we wstępie do swej pracy: „moim zamiarem było takie przedstawienie problematyki gramatycznej, aby poprzez odniesienie rosyjskich form językowych do ich odpowiedników w języku polskim można było łatwiej uporządkować sobie zarówno podobieństwa, jak i różnice pomiędzy zestawianymi językami” (s. 9).

Praca została podzielona na dwa działy: ortografię i morfologię. Część ortograficzna, znacznie krótsza od morfologicznej, zawiera podstawowe informacje dotyczące pisowni rosyjskiej. Autor zamieszcza zasady i reguły ortograficzne, ilustrując je przykładami. W niektórych wypadkach S. Szadyko podaje tylko najpowszechniejsze jednostki leksykalne, których zapis wymaga znajomości omawianych reguł. Brakuje tu jednak jakichkolwiek kontekstów.

Część poświęcona morfologii wydaje się być trzonem opracowania. S. Szadyko szczegółowo omawia rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, czasownik (i jego formy – imiesłowy), przysłówek i przyimek.

---

¹ Instytut Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz.

Wielką zaletą opracowania jest fakt, że napisano je po polsku. Pozwala to na korzystanie z niego tym osobom uczącym się języka rosyjskiego, które jeszcze nie opanowały rosyjskiej terminologii gramatycznej, oraz takim czytelnikom, dla których charakterystyka części mowy podana w języku rosyjskim byłaby zbyt trudna.

Poradnik... wzbogacają załączniki w postaci tablic. Wśród rozmaitych zestawień ważne miejsce zajmują te, które obrazują różnice między językiem polskim a rosyjskim: „Rzeczowniki adekwatne znaczeniowo i różne rodzajowo” (s. 189), „Rząd niektórych czasowników rosyjskich i polskich” (s. 210), „Czasowniki zwrotne, którym w języku polskim odpowiadają czasowniki niezwrotne” (s. 236).

Jak podkreśla S. Szadyko we *Wstępie*, proponowana pozycja „jest pierwszą w naszej rzeczywistości edukacyjnej próbą opracowania w sposób ogólnodostępny wszystkich najważniejszych i niezbędnych w praktyce zagadnień z gramatyki rosyjskiej” (s. 9). Autor dodaje także, że w *Poradniku...* zrezygnował ze skomplikowanej motywacji teoretycznej na rzecz bardzo bogatej prezentacji materiału empirycznego.

Warto podkreślić, że – w odróżnieniu od stanu obserwowanego w wielu wydawnictwach rosyjskich – w omawianym *Poradniku...* we wszystkich wyrazach rosyjskich zaznaczone zostało miejsce akcentu. Niewątpliwie pomaga to polskiemu czytelnikowi: wśród podanych 25 tys. jednostek leksykalnych na pewno znajdują się wyrazy nieznanne, np. najnowsze zapożyczenia z języka angielskiego, trudne pod względem akcentuacyjnym.

Na uwagę zasługuje także wprowadzony przez autora zabieg, polegający na zastosowaniu metod statystycznych w celu podkreślenia i uwypuklenia niektórych spośród omawianych zjawisk.

We *Wstępie* czytamy: „poradnik uwzględnia wszystkie potrzeby uczniów, studentów i kursantów, a także osób, które chcą z niego korzystać, ucząc się samodzielnie, bez pomocy nauczyciela. Umożliwia całościową lub wybiórczą pracę nad szczegółowymi zagadnieniami, które z łatwością można odnaleźć dzięki bardzo dokładnemu spisowi treści (...). Książka spełnia rolę informatora w wypadku konieczności sprawdzenia poszczególnych zagadnień lub form gramatycznych” (s. 10). Ostatnia z wymienionych funkcji jest dla mnie, początkującego nauczyciela języka rosyjskiego, najważniejsza. W swojej pracy nieraz zetknąłem się z taką sytuacją, kiedy w kilku sprawdzanych przeze mnie kolokwiach pojawiały się identyczne błędy. Powodowało to, zwłaszcza przy dużej liczbie czytanych jednorazowo prac, że traciłem pewność co do poprawności określonej formy gramatycznej. *Poradnik...* nie zawodzi, pozwala się upewnić w kwestii zgodności z normą rozmaitych form.

Jestem przekonany, że recenzowaną pozycję można polecić nie tylko osobom uczącym się języka rosyjskiego. Będzie ona bardzo przydatna także dla dydaktyków.